

Використана література

1. Биков В. Ю., Кухаренко В. М., Сирогенко Н. Г., Рибалко О. В., Богачков Ю. М. Технологія розробки дистанційного курсу; за ред. Бикова В.Ю. та Кухаренка В.М. Київ: Міленіум. 2008. 324 с.

2. Болюбаш Н. М. Використання сучасних інформаційних технологій у професійній підготовці економістів [Електронний ресурс]. Інформаційні технології і засоби навчання. 2009. № 5 (13). URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em13/content/09bnmetv.htm>

3. Дячок С. О. Упровадження елементів STEM- (STEAM- чи STREAM-) освіти на уроках зарубіжної літератури через проектно-дослідницьку діяльність. Наукові записки Малої академії наук України: зб. наук. праць. Серія «Педагогічні науки». Київ. 2018. Вип. 13. С. 59-69.

4. Штефан Л. В. Елементи дистанційної освіти на уроках української літератури у старшій школі [Електронний ресурс]. Освіта.ua URL: http://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/44328/

КОМПЛЕКСНА ВПРАВА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ 8-9 КЛАСІВ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Ольга Караман,

*провідний науковий співробітник відділу навчання мов
національних менишин і зарубіжної літератури
Інституту педагогіки НАПН України*

Найважливішим завданням загальної середньої освіти ХХІ століття є вдосконалення процесу навчання, за якого пріоритетом стає формування в учнів наукової картини світу, культури розумової діяльності, інноваційного стилю мислення, креативного потенціалу, національної свідомості й самосвідомості, патріотичних почуттів, активної громадянської позиції, підготовка їх до соціалізації, творчої діяльності, професіоналізації, організації й самоорганізації навчання впродовж життя.

У процесі аналізу й синтезу здобутків дидактики (М. Скаткін, М. Махмутов, В. Оконь й ін.) і лінгводидактичних студій (О. Біляєв,

Н. Голуб, О. Горошкіна, О. Кучерук, Л. Мамчур, В. Мельничайко, Т. Окунович, С. Омельчук, М. Пентилюк й ін.) вирізнено й схарактеризовано продуктивні *методи* навчання української мови з позицій мовленнєвого розвитку учнів 8–9 класів на уроках поглибленого вивчення мови. Установлено, що ефективними в освітній практиці є *методи*: традиційні – усного викладу учителем матеріалу (розповідь, пояснення); бесіда вчителя з учнями; спостереження учнів за мовою; робота з підручником; метод вправ; інтерактивний; та сучасні – основні й допоміжні – метод аналізу тексту і його мовних засобів (концептуальний, герменевтичний, мовностильовий); метод спрямованого слухання, читання й обмірковування; дослідницький; моделювання (словотвірного, комунікативного); засоби: вправи на текстовій основі, зорові (таблиці, схеми, зображення, графіки, діаграми, інтернет-ресурси); слухові (аудіозаписи); зорово-слухові (мультимедійні системи).

Узагальнення напрацювань дослідників з проблеми, власний досвід роботи дають змогу дійти висновку, що впровадження означених методів поглибленого навчання учнів 8–9 класів закладів середньої загальної освіти сприяє не лише якісному засвоєнню теоретичного матеріалу шкільного курсу української мови, а й формуванню ключових компетентностей, усвідомленню учнями того, де і як здобуті знання з української мови можуть бути застосовані в життєвих ситуаціях.

Студіювання лінгводидактичних праць і практичний досвід роботи підтверджують доцільність виокремлення трикомпонентної *системи вправ* (рецептивно-аналітичні, конструктивно-ситуативні, продуктивно-творчі), що ґрунтується на зміщенні пріоритетів в навчанні мови з позиції «учні мають засвоїти якомога більший обсяг інформації» на «учні повинні навчитися мислити й спілкуватися».

Реалізація трикомпонентної *системи вправ* (рецептивно-аналітичні, конструктивно-ситуативні, продуктивно-творчі) дає змогу учневі зробити вибір щодо вживання певної лексичної одиниці, її функції, граматичного значення, граматичної категорії, що значною мірою потребує пильної уваги та контролю, позаяк вміння поєднувати слова в реченні, речення в тексті – це не механічний мовленнєвий процес, а результат накопичення й передачі результатів суспільного (чи особистого) досвіду, знань, діяльності, культури. Під час виконання тієї чи тієї вправи учень має бути орієнтований не на лексикографічне розуміння суті конкретного

поняття, а на відповідну наповненість реальним змістом, усвідомлення його герменевтичної сутності, віднайдення конкретного сенсу у висловленні. Проблема розуміння, яку систему вправ доцільно впроваджувати на уроках поглибленого вивчення української мови особливо актуальна в плані осмислення відношень мовних одиниць, їх трансформацій, реалізацій у процесі мовлення.

Отже, у процесі поглибленого вивчення української мови у взаємозв'язку з мовленнєвим розвитком учнів 8-9 класів описана система вправ сприяє розумінню слова / словоформи як одиниць мови, що має певне значення і є фундаментом для засвоєння одиниць мовлення (індивідуальне значення для мовця / слухача, автора / читача), якого набуває в контексті, ситуації; усвідомлення їх (значення й смислу) залежить від мисленнєвої активності, яка, передусім, дає змогу учневі не лише засвоїти мовні знання, а й зрозуміти та пояснити певні факти, події, явища в процесі виконання комплексних вправ задля формування ключових компетентностей учнів.

МЕТОД ДІАЛОГОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В 10 КЛАСІ ФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Станіслав Карман,

*головний науковий співробітник відділу навчання мов
національних мовин і зарубіжної літератури
Інституту педагогіки НАПН України*

Стратегія підвищення якості української освіти, реалізація її компетентнісної парадигми та розбудова інформаційного суспільства актуалізують проблему оновлення й оптимізації мовної освіти учнів старших класів профільної школи, необхідність упровадження практико орієнтованих технологій навчання української мови, використання інтерактивних імітаційних методів навчання.

Аналіз змісту чинних підручників, навчальних посібників з української мови для учнів 10 класу філологічного профілю дав змогу з'ясувати, що незважаючи на достатню кількість вправ, вміщених в підручниках, що уможливають спостереження за мовними